

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •



6 3 Å R G A N G

29. NOVEMBER 1951

A V I N N H O L D E T :

ADVENT - LEGAPOSTOLATETS MENING OG OPP-
GAVE - HVA SA PAVEN OM ABORTUS PROVOCATUS? -
OMKRING REISNINGEN AV ST. PAULSKIRKEN I
BERGEN - SIGRID UNDSETS BILDE AV CATERINA AV
SIENA - ITALIA-HJELPEN - RIKELIG UTENLANDSNYTT

NR.

43

44

• NESTE NUMMER KOMMER 20. DESEMBER 1951.

VÅRE KIRKER

Gudstjenester på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegrđ. og Biskopen 42 52 87).
Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høgmesse m. preken.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.
Soknepresten, tlf. 68 08 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.
Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17, Stabekk.
Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.45: Høgmesse.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, tlf. 37 45 90.
Kl. 9.30: Høgmesse.

Vår Frue Villas kapell,
Montebello, Smestad.
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høgmesse.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.
Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torggt. 113.
Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt. 21.
Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.
Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

LILLESTRØM:

Søndag 16. desember kl. 11: Sang-
messe med preken.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høgmesse.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, tlf. 644.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten, tlf. 25534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.
Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.
Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høgmesse.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.
Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Ottesang. Kl. 10.30: Høgm.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.
Soknepresten, tlf. 2238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 2. DESEMBER: 1. søndag i Advent. Ep. Rom. 13, 11—14. Ev. Luk. 21, 25—33. Mandag: Frans-Xavier, bekj., vernehelgen for misjonene. Tirsdag: Peter Chrysologus, bisk., bekj., kirkelærer. Onsdag: Feriedag. Torsdag: Nicolaus, bisk., bekj. Fredag: Ambrosius, bisk., bekj., kirkelærer. Lørdag: Marias uplettede unnfangelse.

SØNDAG 9. DESEMBER: (2. søndag i Advent): Feiring av Immaculata-festen: Ep. Ordspr. 8, 22—35. Ev. Luk. 1, 26—28. Mandag: Oktavdag. Tirsdag: Damasus I, pave, bekj. Onsdag: Oktavdag. Torsdag: Lucia, jomfru, mart. Fredag og lørdag: Oktavdager.

SØNDAG 16. DESEMBER: 3. søndag i Advent: Søndag-Gaudete.

BERGEN

Er håndverker, har hustru og 1 barn men ingen leilighet. Kan De hjelpe oss. Jeg innreder, pusser opp selv. Alt har interesse. Bergen eller omegn.

Kr. Lemicka, Hop st.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid: tirsdag og fredag
kl. 11—13.

Juleinnsamling til trengende.

Gaver mottas med takk på menighetspleiens kontor og av søstrene i prestegården, Akersv. 5.

MARIAKONGREGASJONEN

Retrett 5., 6. og 7. desember. Foredrag kl. 19.30 i St. Josephs Kapell. Alle damer innbys. Felleskommunion i St. Olavs kirke søndag 9. desember kl. 8.15. Patronatsfest søndag 9. desember kl. 19.30. Tegningsliste på St. Josephs Institutt. Listen innbras 5. desember. Entré kr. 7.00. Styret.

OSLO 8. SPEIDERTROPP

innbyr til
JULEMARKED

Lørdag 1. desbr. kl. 17: Barneaften. Søndag 2. desbr.: Åpent etter høy-messen og om aftenen kl. 19.30 med underholdning.

DE BØR SIKRE DEM

det eksklusive juleheftet

«KIMER I KLOKKER»

før det er utsolgt.

I fjor var hele opplaget revet bort lenge før jul.

Send det i god tid til venner i utlandet.

«KIMER I KLOKKER» koster fremdeles bare kr. 2.50.

St. Olavs Forlag, Akersv. 5, Oslo.

ST. OLAV

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.
Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersv. 5 I. Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16, unntatt mandag. Lørdag: 9.30—13. Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementspris: Kr. 3.00 pr. kvartal, for utlandet + avisporto.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert postkontor.

Annonser må være innsendt innen onsdag aften.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

63. ÅRGANG

29. NOVEMBER 1951

NR. 43-44

ADVENT

Av fransiskanerpater Novatus Hutjens

I Adventstiden fører Kirken fram en skikkelse fra fortiden som i all sin primitive enkelhet og askese virker ubehagelig på det moderne menneske. Johannes Døperen står i en drakt av kamelhår, med et belte om livet. Avsondring, ensomhet, bønn og faste omgir ham som et usynlig slør, en asketisk skikkelse, hvor kjødet, det sanselige, materielle er trengt tilbake. Alt ved ham er preget av åndens intensitet. Han står der ved Jordans bredder, ved ørkenens rand. Han har et budskap. Hans røst sender ut lydbølger over Israels land. Og hans budskap er: «Gjør bot, omvend dere. Guds rike er nær. Jeg er en røst av en som roper i ørkenen. Etter meg kommer en, hvis skorem jeg ikke er verdig til å løse

Kristi kirke har som en klangbunn oppfanget disse ord. Hvert år sender den dem ut over verden. Kirken, den eldgamle og evig unge, står der som en profet med millioner av kristne omkring seg. Budskapet dens har forplantet seg som ringer i vannet. Stemmen er blitt mektig og den roper sitt budskap ut til alle, rike og fattige, til alle som er blitt likegyldige og til alle som er fulle av hat. I disse ord vibrerer ennå Helligåndens kraft. Guds rike er nær. Kristus kommer og vil komme til hvert menneskehjerte. Han vil være Emmanuel — Gud med oss. Det er ord som kan trenge inn i menneskenes hjerter, i menneskenes sinn, pansret som det ellers er av egoisme og hovmot, begjær og angst. Ordene trenger igjennom verdens larm og bråk, nådesterke og kvasere enn propagandaens villedende fraser. Kirken kringkaster på ny disse ord, uttalt ved Jordans bredder. Men kirken er som en røst i ørkenen.

Er ikke verden i dag en ørken? Er ikke verden som en ufruktbar slette der alt er dødt, der ingen saftige vekster gror, ingen skyggende trær, ingen fargerike blomster? Kulturen kan ikke vokse fram, og borte er gleden som kan fremme det skjønne og edle i mennesket. Uvisshet og utrygghet legger seg som en klam tåke over sinnene og dreper all arbeidsglede, ødelegger all arbeidsro.

Er ikke verden i dag en ørken der forkynnelsen av Kristi ord ikke blir forstått, der tidens sandstormer gjør oss blinde, døve og sløve? Når Guds barneliv er drept, hører vi ikke Faderens stemme, da glemmer vi vår skaper og Herre, vi er døve for hans profeters ord. I Adventstiden sender kirken igjen ut disse ord. Gjør bot, Guds rike er nær. Somme tider kan det være som klangen av en basun, andre tider taler kirken med modermilde ord med en vemodig undertone. Og menneskene hører et øyeblikk etter som om det var en kjent melodi. De stanser opp som om et kjært minne rørte ved deres tanker. Men de lukker ørene, vender seg bort, oppslukt av tidens sorger og bekymringer, av tidens kav, mas og begjær. Som profeten, Johannes Døperen, står Kirken i denne åndelige ørken og peker hen til Ham som må vokse, til Ham som kommer i Herrens navn, til den store Konge som har overvunnet verden. *Han må bli større, jeg mindre.*

Johannes Døperen pekte hen til ham som stod der alene med sitt budskap, med sin sendelse midt iblant et folk som ikke forstod, som var hatsk og verdslig og materialistisk, splittet og delt. Kristus stod der alene i et lite land, blant et lite folk med sitt budskap fra Gud: *det glade budskap.* Hans taler ble ikke tilbudt av folket. Hans budskap var uhyre enkelt og mildt og kort. «Vær som barn overfor Gud, din fader. Vær frie som liljene på marken, som fugler i luften. Kom, følg meg. Dine synder er deg tilgitt.» Han stod der forlatt og ensom, misforstått og forfulgt, mistenkeliggjort og hatet, spottet, hånet, slått og pint, dømt og drept. Og Kristus står der ennå. Han er vokset, blitt større: Kristus i Kirken, Kristus i de kristnes liv.

Han er der med den samme myndighet, den samme sendelse fra Faderen, den samme nådehjelp, det samme budskap, det *glade*. Midt i denne verdens ørken vil Han leve sitt liv videre i de kristne. Han vil omdanne de kristne etter sin ånd, danne dem etter sitt eget sinnelag og la dem vokse ut over verdens

Legapostolatets mening og oppgave

Pave Pius XII's tale til deltagerne i legapostolates verdenskongress

Som tidligere omtalt i «St. Olav» ble deltagerne i legapostolatets verdenskongress mottatt av Pave Pius XII i særlig audiens søndag den 14. oktober. Paven holdt ved denne anledning følgende tale som vi, bortsett fra innlednings- og avslutningshilsmingene, gjengir in extenso.

LEGAPOSTOLATET I KIRKEHISTORISK SAMMENHENG

I løpet av Vårt pontifikat har Vi ofte ved forskjellige anledninger og ut fra forskjellige hensyn talt om legapostolatet: i Våre budskap til *alle* troende eller i Våre taler til Den katolske aksjon, til de marianske kongregasjoner, til arbeidere, til lærere og lærerinner, leger og jurister, til representanter for kvinnelige og andre organisasjoner for å understreke deres oppgaver i det offentlige liv i dag. Det var anledninger for Oss til å behandle direkte og indirekte de spørsmål som har stått på deres dagsorden i den forløpne uke.

I nærvær av så mange geistlige og lege, som er seg sitt ansvar i dette apostolat så helt og fullt bevisst, ville Vi denne gangen gjerne med noen ord innordne det i kirkehistorien. Legapostolatet har nemlig alltid eksistert. Det vil derfor være interessant og lærerikt å følge dets utvikling gjennom tidene.

Ofte hører man framsatt den påstand at Kirken i løpet av de siste fire hundre år utelukkende har vært «klerikal», som reaksjon på krisen i det 16.

ufruktbarhet, egoisme, utover verdens negative og destruktive krefter.

Mange kristne i dag er slitere i denne verdens ørken, slitere som kjemper mot en overmakt, mot demoralisering, mot hatets, utakknemlighetens, angstens og begjærighetens kvelertak. Det er mørkt i deres eget sinn. De er uten trøst. I denne angstens natt, i Getsemane, i lidelsens kamp hører de Kirkens vekkerop, profetens stemme. De rydder veien for Herren, gjør bot, er sterke og ydmyke, faste og milde, frie og bundet til sin oppgave, de arbeider og hviler i Gud. For Kristus må vokse i menneskenes hjerter. Ørkenens sand må dreneres, dyrkes. Evangeliet sår må strøes utover, det må spire. Kristus må vokse. Vi kristne er ikke pessimister, som ser hjelpeløst på situasjonen og sier at den er håpløs. Vi er ikke egoister, som tenker på oss selv, som innenfor vårt eget livs ramme, innen vårt eget livs tid vil oppnå oppfyllelsen av våre ønsker. Vi kristne vil være positive, realistiske mennesker, ikke medløpere, men forgjengere. Vi lar oss ikke bedra av sentimentale illusjoner, av materialismens ideologi. Vi er ikke overfladisk orientert og lider ikke av moralsk svakhet. Vi tror ikke på teknikkens overmakt over mennesket. Vi tror på Gud vår skaper og vår Fader. Vi tror på mennesket. Om vi har trukket i overall og taler den moderne sivilisasjons sjargon eller sitter ved et høyderor i et fly eller skruer på fjernsynsapparater: vi er *mennesker*, som de som stod ved Jordans bredder for to tusen år siden! De samme mennesker, hjelpeløse og stolte, overlegne og svake,

århundre som hadde en fullstendig avskaffelse av hierarkiet som mål.

En slik oppfatning har intet med kjensgjerningenes verden å gjøre; for nettopp i tiden etter Tridentiner-konsilet ser vi legfolket innta en særlig plass og dets apostoliske virksomhet vokse. Det er ikke vanskelig å påvise dette; det er bl. a. nok å minne om to velkjente historiske kjensgjerninger: om de marianske kongregasjoner for menn som på alle områder av det offentlige liv utøvet et aktivt legapostolat, og om kvinnenes voksende innslag i det moderne apostolat.

Like så lite kan en unnlate å nevne det nære forhold mellom Gudgitte autoriteter, Kirke og Stat, som bestod i tiden opp til Den franske revolusjon. En kan ikke uten takknemlighet tenke på den velgjørende innflytelse som utgikk av det gjensidige forhold mellom disse to autoriteter. Den nære forbindelsen mellom dem på det offentlige livs felles grunn skapte en atmosfære av kristen ånd. En var derfor ikke hemmet av den forsiktighet i arbeidet som så mange prester og legfolk i dag må øve for å sikre den nødvendige aktelse for troen og dens innflytelse i det praktiske liv.

Mot slutten av det 18. århundre meldte en ny faktor seg. De forente staters forfatning og Den franske revolusjon med dens virkninger i Europa og i andre verdensdeler førte til en atskillelse av Kirke og Stat.

gode og edle eller bitre og hatefulle, men alle skapt i Guds bilde og gjenløst av Kristus. I oss må leve og beve den samme kraft som i Johannes Døperen, som i de første kristne. Petrus og Paulus vellet hele det romerske imperium, men selv falt de for bødelsens hånd, selv gikk de under, men Kristus i Kirken vokste.

Det glade budskap, Kristi evangelium blir ikke forstått i denne verdens ørken. Menneskenes hjerter er ikke mottagelige. Men Kristus preket ikke bestandig. Han gikk rundt og gjorde vel, gjorde *undere*. Vi kristne må innta den samme holdning, bruke den samme metode. Ved våre undergjerninger av *kjærlighet* må vi forberede jordbunnen, selv om vi må gå under i denne epokes ragnarokk. Vi stuper, vi blir mindre for at Kristus må vokse i Kirken, i menneskenes hjerter.

Vi frykter ingen krig, vi frykter noe som er verre en krig: å gå på akkord med urett og umenneskelighet, å gå på akkord med vår samvittighet. Med Kristi nådeliv i oss frykter vi ingen krig, kan vi ikke være pessimister og egoister, men vi vil gjøre bot; vi vil bli mindre for å forberede Guds nåde. Kristi komme i menneskenes hjerter. Vi vil forberede oss til å kunne stå rundt julekrybben med et åpent sinn, et sinn som kan bli rørt ved å se Hans tindrende barneovne, med et sinn som er mottagelig for Hans milde ord.

Gud, gi oss alle dette barnslige sinn overfor Gud vår Fader, gi oss alle denne kristne holdning, dette Kristi sinnelag overfor våre medmennesker.

Denne atskillelsen som ikke inntraff samtidig overalt og i samme grad — førte logisk til at Kirken nå med egne midler måtte sikre sin virksomhet, fullbyrde sin sendelse og forsvare sine rettigheter og sin frihet. Dette ble begynnelsen til hva en kaller *katolske bevegelser*, som under ledelse av prester og legfolk ved sin trosiver og samlede drivkraft var sterke nok til å føre den store masse fram til kamp og seier.

Ved denne høytidelige anledning føler Vi det som en kjær plikt å rette et anerkjennelsens ord til de prester og lege, menn og kvinner, som tok aktivt del i disse bevegelser for Guds og Kirkens sak. Deres navn vil alltid bli nevnt med ærefrykt.

De satte inn all sin kraft, de kjempet og klarte å samle de krefter som hadde vært spredd og splittet. Tiden var nok ikke moden for noen kongress som denne. Hva kommer det av at tiden er modnet i løpet av det siste halvsekel? Dere vet det. Villfarelsen som nå i lengere tid har delt åndene og hjertene i to partier, nemlig for eller mot Gud, Kirken og religionen, har i stadig økende rytme bredt seg videre og trengt dypere ned i folkene, selv om den likevel ikke overalt har trukket opp grensen like skarpt innen de enkelte folk.

Det er nok så at det finnes en forvirret masse av fryktsomme, ubesluttsomme og uklare sinn som religionen vel ennå betyr noe for, men bare som noe ubestemmelig noe som ikke påvirker deres personlige livsførsel. Denne trege og ubevegelige masse kan, hva erfaringen har lært oss, en vakker dag plutselig se seg bragt i en situasjon som krever en klar avgjørelse.

NØDVENDIGHETEN AV LEGAPOSTOLATET

Når det gjelder Kirken, så har den en tredobbelt sendelse å oppfylle overfor alle: å løfte de troende opp på et plan som svarer til tidens krav; å føre dem som befinner seg på Kirkens terskel inn i det varme, vederkvegende fellesskap som er de troendes familie; å føre tilbake dem som har fjernet seg fra religionen og som ikke lenger kan overlates til sin trøstesløse skjebne. En stor og vakker oppgave for Kirken som imidlertid er blitt meget vanskelig, fordi virkefeltet er blitt så sterkt utvidet uten at tallet på prester tilsvarende er øket. Prestene må fram for alt sikres frihet til å utøve sitt *prestelige embete*, som ikke kan erstattes av noen.

Legfolkets hjelp er derfor uomgjengelig nødvendig. At den er av særlig verdi, viser erfaringen fra våpenbrorskapet, fangenskapet og andre vitnesbyrd under krigen. Særlig på religionens område har det vist seg hvilken virksom innflytelse som kan utøves yrkes- og skjebnefeller imellom. Disse momenter og andre av lokal og personlig art har åpnet Kirkens dør på vidt gap for legfolkets medvirkning i apostolatet.

De mange og rike impulser og erfaringer kongressen har gitt dere — og også hva Vi ved tidligere anledninger har fremholdt — fritar Oss fra denne gang å gå i enkeltheter. Vi nøyer Oss derfor med å komme med noen betraktninger som kan kaste litt mer lys over enkelte spørsmål.

HVEM ER LEGAPOSTEL?

Alle troende uten unntagelse er lemmer på Kristi mystiske legeme. Av dette følger at naturretten og i enda høyere grad Kristi lov gjør det til en plikt for

dere å gi et sant, kristent livs gode eksempel: «For vi er Kristi vellukt for Gud blant dem som frelses og blant dem som fortapes.» (2. Kor. 2, 15.) Alle er også i dag mer enn noensinne forpliktet til i sine bønner og ofre ikke bare å kretse om sine egne behov, men å tenke på Guds rikes store anliggender i verden i den ånd vi finner i «Fader vår —», den bønn som Jesus Kristus selv lærte oss.

Kan man påstå at alle i samme grad er kalt til apostolatet i dets engere betydning? Gud har ikke gitt alle muligheten og forutsetningene til det. En kan ikke kreve at hustruen og moren som oppdrar sine barn til kristne og dessuten ofte må arbeide utenfor hjemmet for å hjelpe sin mann, skal belastes med apostolatets virke. Kallet til å virke som apostol er således ikke utgått til alle.

Vel er det vanskelig å trekke en nøyaktig grenselinje for hvor legapostolatet egentlig begynner. Må man f.eks. ikke ta med mødrenes oppdragelse av barna, lærernes og lærerinnenens pedagogiske virksomhet som de har hengitt seg til med hellig iver; eller den dyktige, katolske leges uforferdede holdning når den naturloven, eller den guddommelige lov står på spill og av all kraft går inn for ekteskaps kristne verdighet; eller det arbeide katolske politikere utfører for å avhjelpe bolignoden?

Mange er tilbøyelige til å gi et negativt svar, fordi de i dette bare ser den enkle, prisverdige, pliktskyldige oppfyllelsen av standsoppgaver.

Vi er dog klar over den mektige og uerstattelige verdi det har at millioner og atter millioner troende samvittighetsfullt og forebilledlig oppfyller sine standplikter for sjelenes velferd.

Legapostolatet i egentligste forstand ligger utvilsomt først og fremst i den organiserte katolske aksjon og i de andre av Kirken godkjente virksomheter for legapostolatet. Men også utenfor disse organisasjoner kan det finnes legapostler og finnes det også: menn og kvinner som vil gjøre godt og som arbeider for å finne midler til å gjøre det gode; og de gjør det bare fordi de er drevet til det av omsorg for å vinne sjelene for sannheten og nåden. Vi tenker også på de mange utmerkede legfolk som, der hvor Kirken forfølges som i urkristendommens tid, så langt evnene rekker, og med fare for eget liv, søker å hjelpe de fengslede prester, som utbrer den kristne lære i sitt miljø, underviser i religion og Kirkens sanne lære, ofte går til sakramentene og er utholdende i bønner. Dere alle ser disse legfolk i arbeide. La ikke spørsmålet om til hvilken organisasjon de hører, plage dere. Dere bør heller beundre alt det gode disse legfolk gjør og takke dem for det.

Det er langt fra Oss å undervurdere organisasjonenes betydning og verdi for apostolatet. Tvertimot skatter Vi dem meget høyt, særlig i en verden der Kirkens fiender med sin mengde av organisasjoner går løs på den. Men en organisasjon må ikke føre til smålig isolasjon, til det apostelen kaller «explorare libertatem: ligge på lur etter friheten». (Gal. 1, 2.) Innenfor rammen av sin organisasjon er alle gitt et så vidt spillerom at de vil kunne utfolde sine evner og personlige gaver i alt som kan tjene det gode og være til oppbygging. (Rom. 15, 2.) Gled dere når dere ser andre utenfor rekkene «drevet av ånden» (Gal. 5, 18) vinne sine brødre for Kristus!

Det sier seg selv at legapostolatet er underordnet det kirkelige hierarki; dette er en guddommelig innretning. Av den grunn kan legapostolatet ikke være uavhengig av hierarkiet. Å hevde noe annet ville være ensbetydende med underifra å ungdergrave den grunn Kristus selv har bygget sin Kirke på.

Under denne forutsetning ville det også være feilaktig å tro at Kirkens overleverte struktur eller den form den har i dag innenfor et enkelt bispedømme kunne stille legapostolatet etter sitt vesen på linje med det hierarkiske apostolat på en slik måte at selv biskopen ikke skulle kunne legge legapostolatet i det enkelte sogn under sognepresten. Det kan biskopen, og han kan gjøre det til en regel at legapostolatets virksomhet stilles under sogneprestens autoritet. Biskopen har satt denne inn som hyrde for hele menigheten og som sådan er han ansvarlig for alle sin hjerds får.

At det på den annen side finnes legapostolat som virker utenfor eller over den enkelte menighet og også utenfor og over det enkelte bispedømme alt etter som Kirkens interesser krever det, er sant nok og behøver ikke å bli gjentatt her.

I Vår tale den 3. mai i år til Italias katolske aksjon har vi gitt uttrykk for at arten avgjør legapostolatets avhengighet av hierarkiet. Denne avhengighet er størst for Den katolske aksjon; den representerer faktisk det offisielle legapostolat. Den er et instrument i *hierarkiets hånd* og bør være som dets forlengede arm; da må den jo helt naturlig være underlagt en kirkelig, høyere autoritet. Andre sider ved legapostolatet, enten de er organisert eller ikke, kan mer overlates den enkeltes frie initiativ i den utstrekning det tilsiktede mål krever det. Det sier seg imidlertid selv at legfolkernes initiativ i hvert tilfelle under utøvelsen av apostolatet må holdes innenfor ortodoksiens grenser og ikke komme i konflikt med de kirkelige myndigheters lovlige forskrifter.

Når vi sammenligner legapostolen eller nærmere bestemt de troende i Den katolske aksjon — etter et alminnelig brukt uttrykk — med et instrument i hierarkiets hender, så forstår Vi denne sammenligning slik at de høyere kirkelige autoriteter bruker ham på en slik måte som Skaperen og Herren bruker forstandsbevagede vesener som sine instrumenter «med saktmodighet og stor overbærenhet». Derfor bør biskopene gjøre det klart for legfolket hvilket stort ansvar det har, oppmuntre det, inspirere det, ta imot de planer som blir framlagt med åpent hjerte og godta dem i den utstrekning de er brukbare. I de store avgjørende slag kommer oftest de heldigste impulsene fra *fronten*. Dette har Kirkens historie tallrike eksempler på.

I alminnelighet må man i det apostoliske arbeide sørge for at det hersker den hjertligste forståelse mellom geistlige og legfolk. Den enes apostolat er ikke en kappestridd med den annens. Men for å si det like ut: Uttrykket «legfolkets emansipasjon», som man av og til hører, tiltaler Oss ikke. Det har et noe mindre behagelig tonefall; dessuten er det historisk ukorrekt. Var dere da arbeidsslaver og var det nødvendig med noen *emansipasjon* for de store førerskikkelser Vi hentydet til, da Vi talte om den katolske bevegelse i løpet av de siste 50 år? Til dette kommer

at i Nådens rike blir alle betraktet som voksne. Og det er det det kommer an på!

Appellen til legfolket om å komme til hjelp skyldes ikke at geistligheten ikke makter sin oppgave i dag. At enkelte svikter er en uunngåelig ulykke som må tilskrives den menneskelige natur. Men i alminnelighet har presten like så gode øyne som legmannen til å tyde tidens tegn og han har ikke et mindre følsomt øre for det som rører seg i menneskets hjerte. Legmannen er kalt til apostolatet som prestens medhjelper, ofte som en meget verdifull medhjelper, nødvendig på grunn av mangelen på prester, som er for stor til at presten kan overkomme alt.

LEGAPOSTOLATETS OMRÅDE

Vi kan ikke avslutte denne Vår tale, kjære sønner og døtre, uten å minne om det praktiske arbeide som legapostolatet har utfyllt og utfyller på alle områder av det individuelle og sosiale menneskelige liv, et arbeide hvis resultater og erfaringer dere er blitt stillet overfor i disse dager og også har drøftet: apostolatet for det kriste ekteskap, for barna, for oppdragelsen og skolen, for de unge menn og de unge kvinner; det sosiale hjelpearbeides apostolat og omsorgen for de mange forsømte i vår tid; apostolatet for en praktisk bedring av sosiale misforhold og elendighet; apostolatet på misjonsmarkene eller til fordel for ut- og innvandrere; apostolatet på det åndelige og kulturelle område: apostolatet for lek og idrett og ikke det minst vesentlige: apostolatet for den offentlige mening.

Vi anbefaler og komplementerer deres anstrengelser, arbeide og slagkraft i den gode vilje og den apostoliske iver som dere er fylt av og har gitt uttrykk for på denne kongress; som en mektig kilde av *levende vann* har den gjort drøftelsene fruktbare.

Vi lykkesker dere med den motstand dere har vist mot den innstilling som hevder at Kirken bør innskrenke sin virksomhet til det rent religiøse område, en innstilling man til og med finner hos katolikker. En gjør seg ikke en gang klart hva som menes med dette. Det er sant at dere i enkelte land er nødt til å innkapsle dere. Selv innenfor gudshuset fire vegger er dere henvist til å gjøre det lille dere ennå får gjøre der på beste måte. Men dere trekker dere ikke frivillig tilbake.

Menneskets private og sosiale liv befinner seg nødvendigvis stadig i forbindelse med Kristi lov og ånd. I og med det forholdene framtvinger skjer en vekselvirkning mellom det religiøse apostolat og den politiske virksomhet. Politikk i ordets gode mening er intet annet enn delaktighet i arbeidet for Statens beste. Men Statens beste er et omfattende begrep, og følgelig behandles på det politiske område også de lover som er av den største betydning for ekteskapet og familielivet, for barna og skoleundervisningen — for bare å nevne noen av de saker som ligger Kirken særlig på hjertet. Kan slike saker la en apostel likegyldig? I Vår tale av 3. mai i år trakk Vi opp grensene for Den katolske aksjon og den politiske virksomhet. Den katolske aksjon får ikke blande seg inn i partipolitiske stridigheter. Men som vi uttalte til Olivaint-konferansen: «Så prisverdig som det er å holde seg borte fra stridigheter som forgifter partikampene — — like så klanderverdig ville det være å rømme feltet og overlate Statens an-

Hva sa Paven om abortus provocatus?

Et apropos til de skandaløse forvrengninger i verdenspressen

Ved en audiens som Pave Pius XII ga for Italias katolske jordmødre forbund uttalte Paven seg også om *abortus provocatus*. Hans erklæringer på dette punkt, som er blitt gjenstand for skandaløse forvrengninger i verdenspressen, har følgende ordlyd:

«Barnet er et menneske, også før fødselen, i samme grad og av samme grunn som moren.

Hvert menneskelig vesen, også barnet i sin mors liv, er gitt retten til livet *direkte* fra Gud, ikke fra foreldrene eller noe menneskelig samfunn eller autoritet. Derfor gis det ikke noe menneske eller noen menneskelig myndighet, noen vitenskap eller noen medisinsk, eugenisk, sosial, økonomisk eller moralsk «indikasjon» som kan oppvise eller gi et gyldig rettsgrunnlag for med overlegg og *direkte* å råde over et uskyldig menneskeliv i den hensikt å tilintetgjøre det — det være seg for å tjene et formål eller som middel for et annet formål som i seg selv kanskje slett ikke er umoralsk.

liggender til uverdige og uduelige.» I hvilken grad bør apostelen holde seg borte fra denne grense? Det er vanskelig å gi alle en felles regel her. Forholdene er ikke over alt de samme, heller ikke den åndelige tilstand.

BARE KIRKEN ENER VERDEN

Vi godkjenner med glede de vedtak dere har fattet. De gir uttrykk for deres gode og faste vilje til å rekke hverandre hendene over de nasjonale grenser for å nå fram til et fullstendig og virkningsfullt samarbeide i en verdensomspennende kjærlighet. Finnes det i verden en makt som er i stand til å overvinne smålige skranker av fordommer og partiånd og få menneskene til å gå inn for frimodig forsoning og broderlig enhet, så er det Kirken. Det kan dere glede dere over med stolthet! Det står til dere å bidra til dette med alle de krefter dere rår over.

Kan Vi vel gi deres kongress en bedre avslutning enn ved å gjenta de beundringsverdige ordene til folkenes apostel: «Ellers brødre, gled dere, vær fullkomne, forman hverandre, vær enige, hold fred, så vil fredens og kjærlighetens Gud være med dere.» (2. Kor. 13, 11). Og da apostelen sluttet med følgende: «Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle» — ga han uttrykk for det som dere ved deres virksomhet vil søke å bringe menneskene. Måtte denne gave fylle deres egne sjeler og hjarter!

En utførlig beretning om kongressen, mottatt fra formannen i St. Olavs Forbund, hr. Wilfred Fiala, vil følge i neste nummer.

Å redde en mors liv, f. eks., er i seg selv et meget edelt formål; men direkte og med forsett å drepe barnet for å oppnå dette mål, er ikke tillatt. Den direkte tilintetgjørelse av et såkalt «verdiløst liv» — før eller etter fødselen — slik som det i de senere år har vært praktisert i vid utstrekning, kan på ingen måte forsvares. Da denne praksis tok til å gripe om seg, erklærte Kirken kategorisk at det var mot naturloven og mot den guddommelige lovgivning og følgelig uttillatelig — selv etter påbud fra den offentlige myndighet — å drepe uskyldige vesener, også om de p.g.a. fysiske eller psykiske skavanker er unyttige for nasjonen og nærmest blir den til byrde (jfr. Dekret av 2. des. 1940 fra Det hellige officium).

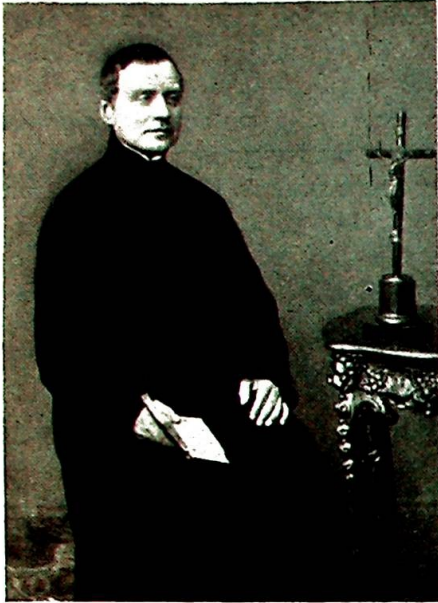
Et uskyldig menneskes liv er ukrenkelig. Et hvert direkte overgrep mot det krenker en av de fundamentale lover som det menneskelige samfunns sikkerhet ikke kan være foruten.

Slik talte Paven. Slik taler den kristne moral til alle tider.

Gis det omstendigheter som berettiger mennesker til å ta livet av et *uskyldig* menneske? *Nei!* Er fostret i mors liv et menneske? *Ja!* Qua menneske lever det i kraft av et åndelig livsprinsipp, den udødelige sjel, skapt av Gud i hans bilde og opphav til en menneskelig personlighet med fornuft, viljesfrihet, initiativ og moralsk ansvar. *Abortus provocatus* forutsetter de helt igjennom umoralske idéer om at en god hensikt helliger umoralske midler, og at makt er rett.

Hvem vemmes ikke ved tanken på å ta liv, ovenkjøpet *uskyldig* liv? Hvem er den grusomme: Den som forøver eller forordner drapet — eller Kirken som går i forbønn for det forsvarsløse vesen? Hvem er den *sanne humane*: Den som vil spare morens *jordiske* liv, men sette hennes evige i fare — eller Kirken som vil se mor og barns liv som et fellesmenneskelig lodd underlagt Guds evige forsyn?

Kristi Kirke kan ikke svikte Skaperens lov. Dens oppgave er å verne om den. Den er gitt til menneskehetens beste og hviler også i Guds kjærlige forsyn under Evighetens perspektiv. Derfor *kan* heller ikke Kirken svikte når det samme guddommelige forsyn tillater den hårdeste skjebne som kan ramme en vordende mor, og dermed hennes nærmeste kjære. Den vil ile til hjelp på alle mulige måter — bare Gudes lov ikke krenkes. Som en logisk konsekvens vil Kirken oppmuntre vitenskapen til ikke å sky noen anstrengelser når det gjelder å finne fram til nye *legitime* løsninger og midler for å spare og redde liv. Her handler den i trofast pakt med det som har vært hyldet som en fundamental livslov i den kristne sivilisasjon.



Pater
J. Daniel Stub.

Helt siden pater Stub i 1858 hadde fått høre om det lille kapellet pastor Holfeldt-Houen hadde åpnet og selv senere på året personlig hadde besøkt Bergen, helt siden da hadde pateren overfor sine høye foresatte ikke lagt skjul på sitt ønske om selv å få virke i Norge og muligens stifte et ordenshus for barnabitterne her oppe. Tanken å få bygge kirke i Bergen hadde heller ikke forlatt ham. Men, som før nevnt, han var en kjent predikant, var betrodd høye stillinger i barnabitterordenen; var det underlig at man mente også å kunne bruke ham andre steder? — Likevel fikk han et løfte: når han hadde fylt 50 år, skulle han få lov å vie sine krefter helt til Kirkens arbeide i Norden. —

Mangelfulle opplysninger.

I sin skisse av pater Stubs liv og levnet klager pastor Offerdahl over at pateren i sin selvbiografi bryr seg lite om nøyaktige tidsangivelser, og på grunn av dette er vi i den kjedelige stilling at vi omtrent intet nøyaktig vet om menighetens opprettelse eller rettere: om byggearbeidet med kirken. Det er uten tvil meget sant i det pastor Offerdahl skrev, men det er undertiden mulig å hente nøyaktige opplysninger fra andre kilder. — I sin egen franske levnetsbeskrivelse taler pater Stub for eks. temmelig utførlig om den høytidelige nedleggelse av grunnstenen til St. Pauls kirke, men som tidsangivelse gir han ikke annet holdepunkt enn at han i begynnelsen av september 1865 reiste fra Christiania til Bergen for å foreta denne høytidelige seremoni. Hverken pastor Offerdahl eller Bjarne Johannesen vet øyensynlig noe mer: hverken den ene eller den andre sier nemlig noe annet enn «i begynnelsen av september». Men for å legge grunnstenen til en bygning må man ha en tomt og grunnstenen pleier heller ikke å være bokstavelig den første stenen som blir lagt. Etter pastor Offerdahls skisse å domme ble alt dette gjort etter at pater Stub var kommet tilbake fra en lengre reise i Italia. På den ene siden er dette umulig, for Stub var ikke mer enn 4 dager i Christiania før han reiste til Bergen til grunnstenedleggelsen, og på den annen side leser vi hos pater Stub selv at tomten til kirken og prestegården ble kjøpt året i forveien. Om det var Stub selv som ordnet dette, eller derimot pastor Holfeldt-Houen, er ikke helt tydelig. Men

Omkring reisningen av

i og med at Stub skriver at han sammen med pastor Holfeldt-Houen fikk brakt dette i havn, så har Holfeldt-Houen sikkert tatt meget aktiv del i det hele, for en må innrømme at i pater Stubs selvbiografi er det sjelden andre som gjør noe. —

Korrespondanse til Morgenbladet.

Tomten ble altså kjøpt august—september 1864 og grunnarbeidet påbegynt ennå i oktober samme året. Dette, og likeledes datoen for nedleggelsen av grunnstenen med flere detaljer, får vi vite bl. a. av et utførlig referat av høytideligheten i Christiania-avisen «Morgenbladet» av 26. september. —

Det fremgår av referatet at den høytidelige nedleggelse av grunnstenen fant sted 19. september 1865 ved middagstider. Ved fasaden er grunnmuren eller sokkelen som referenten kaller den, ferdig, mens den andre steder ikke ennå er i riktig høyde. I fellesskap forretter Stub og Holfeldt-Houen ritualets foreskrevne bønner, og under grunnstenen blir nedlagt den medaljen paven hadde gitt pater Stub i det øyemed. Referenten gjengir ordrett bønningen som ledsager dette; det tilstedeværende musikk-korpset spilte så en salme, hvoretter pater Stub gikk opp på talerstolen som var reist til høyre for den vordende hovedinngang. Fremragende predikant som Stub var, fikk den tallrike tilhørerskare høre både om Kristus, grunnstenen for alt det sanne og gode, om apostelen Peter, den synlige grunnstenen i Kirken, om tiden da Hellig Olavs tro ennå rådde i hele Norge, om landets storhetstid da det samtidig var mange katolske kirker i Bergen, og bygningen føres opp til takhøyde, tårnet ikke med-er pater Stub alt tilbake i Christiania.

Det skulle gå nesten elleve år før kirken sto ferdigbygget. Den ble høytidelig innviet og tatt i bruk den 30. juni 1876, festen for apostelen Paulus. Pengemangel gjorde at arbeidet måtte avbrytes flere ganger, første gang i nesten hele syv år; det begynte praktisk talt da grunnmurene var fullt ferdige utpå høsten 1865, senest våren 1866. Fem år senere, da pater Stub ikke lenger er sokneprest i Christiania, drar han på en lengre kollektreise som gjør at arbeidet sommeren 1872 kan gjenopptas og bygningen føres opp til takhøyde, tårnet ikke medregnet. Men om høsten var byggekassen atter tom, og nu ser vi, fire år i trekk, pater Stub år etter år i oktober—november ta sjøveien til Rotterdam og derfra til Frankrike for å preke og kollektare. De to siste gangene gjør han det også i Belgia og Holland; der er bare sommermånedene juli til september han er i Norge. Den 3. juni 1876 er han ennå i Annecy, ved den fransk-sveitsiske grense. Men kort etter må han ha skyndt seg til Bergen, for den 30. juni skulle St. Pauls kirke høytidelig innvies og tas i bruk.

Fra Kalmargjerdet til Christiesgate.

Til tross for at arbeidet med kirken lå stille i årevis, noe som ifølge mgr. Bernard satte både stasjonen i Bergen og katolikkenes velgjørenhet i miskreditt, er det likevel to begivenheter fra disse årene som må nevnes. Da man i 1866, året etter at grunnstenen var nedlagt, ble klar over at kirken ikke ville bli fullført i noen

St. Pauls-kirken i Bergen

St. Pauls kirke og prestegård.

overskuelig framtid, besluttet man å fullføre først prestegården som var påbegynt samtidig med kirken. Var det da vel midler til prestegården, og ikke til kirken? Svaret er at på prestegården kunne det opptas et større lån, noe som ikke gikk med kirken, og dessuten kom det en gave fra den norsk-svenske katolske dronning Josefine på 25 000 frcs. (ca. 20 000.— kr.) — Pastor Holfeldt-Houen flyttet snart fra Kalmargjerdet over i den nye prestegården, mens samtidig et provisorisk kapell ble innrettet der. Hvilket år foregikk dette? Pastor Offerdahl skriver: 1867, likedan Bjarne Johannesen i sin historikk over «St. Pauls menighet». Men i et foredrag om Pastor Holfeldt-Houen sier samme Bjarne Johannesen at det var i 1868 pastoren flyttet over og kapellet ble innrettet. Så vidt jeg kan se, er det nok det siste som er riktig, for 20. okt. 1868 skriver Studach til pater Stub i Christiania: «Jeg håper snart å få gledelig underretning om at i prestegården i Bergen er innrettet et provisorisk kapell til gudstjenester». Når pater Stub i sitt svar kan skrive: «Imidlertid gjør jeg Deres Høyverdighet den glede å melde at det provisoriske kapell er innrettet i det bergenske hus...», må man vel anta at denne nyhet ikke alt var mer enn et år gammel. Høsten 1868 tør derfor være tidspunktet. — Hvor i prestegården lå dette kapellet? Johannesen skriver: «...i prestegårdens loftsetasje, ...i det senere såkalte kapellansværelse...», det vil da si i prestegårdens 3. etasje. Man tør kanskje bemerke at man ikke gjorde det lett, for hverken katolikker eller fremmede. — Pater Stub skriver om det i sitt nevnte svar på Studachs brev: «... i et passelig værelse som med tiden skal tjene til skole». — Og han tilføyer noe som kanskje



Dronning
Josefine.



heller ikke er uten interesse: «Hvis nu den velhøybedelte enkedronning og hennes hoff-frøken Julie får tanker om å forære noen paramenter for gudstjenesten i Bergen, vil det være meg meget kjært». Hentydningen er temmelig klar: Studach, som er dronning Josefines hoffkapellan, bes ordne med dette, noe som følgende setning ikke levner tvil om: «Dog mener jeg at Deres Høyærverdighet ikke må gjøre Dem besvær, hvis det nufortiden ikke passer å tale derom. — Med hensyn til skolen i Bergen», fortsetter Stub, «bør vi begynne så snart som mulig... Jeg er helt enig med Deres Høyærverdighet om nødvendigheten av skolen i Misjonen». — Her kan vi da tilføye at skolen ble åpnet ved begynnelsen av skoleåret 1873—74. —

Dyrt å bygge.

Kirkebygget var en prestasjon, og pater Stubs navn er uløselig knyttet til det. Man skal dog heller ikke glemme de tusener av velgjørere rundt omkring i Tyskland, Italia, Sveits, Frankrike, Belgia og Holland som pateren besøkte på sine kollektreiser: uten dem hadde heller ikke han kunnet bygge. Som nevnt ga dronning Josefine vel 20 000 kr. til prestegården. Til avbetaling av det omtalte lånet sendte mgr. Studach i 1868 ca. 30 000.— kr. til pater Stub. I sin selvbiografi nevner pater Stub to ganger en gave fra paven på 5000 lire (datidens verdi): første gang våren 1865 og andre gangen januar 1871. Kirken skal ha kostet 240 000 kroner; med prestegården og haven beregnes det hele til 300 000 kroner. Hvem det var som betalte kjøpesummen for eiendommen og det første års bygge-omkostninger, har jeg hittil ikke sett nevnt noe sted, men pater Stubs kollektreiser begynte først senere. Et forslag om en slik reise finner vi, merkelig nok, i et brev fra Studach til Stub, så tidlig som i 1868. At hovedsummen til kjøp av eiendommen og til det første års bygge-omkostninger er kommet fra biskop Studach i Stockholm, uten tvil med bidrag fra pater Stub, anser jeg personlig for mer sannsynlig enn det omvendte. I forbindelse med reisingen av St. Pauls kirke har pater Stub uten tvil båret dagens, og her kan vi vel si, årenes byrde og hete, men vi yder hans minne ingen tjeneste når vi også vil tilskrive ham det som tilkommer andre. Det er pastor Offerdahl som nevner beløpet 300 000.— kroner, og han tilføyer: «Hele denne sum hadde pastor Stub samlet skilling for skilling, på sine reiser». Etter det som foreligger nu, kan vel setningen som den er, neppe skrives om igjen. —



Omslagstegningen gjengitt etter Andrea di Viannis freske (1379) av S.ta Caterina på en søyle i Dominikanerkirken i Siena.

I Sienas kommunebibliotek står en bronsebyste av S.ta Caterina: et enkelt, mangefoldet hodeplagg danner en streng ramme om det ovale ansiktet. Selve hodet sitter på skuldrene med en høytidelig reisning i uttrykket. De vidtåpne øynene er festet mot en oversanselig virkelighet i mystisk sjelssamling. Det ekstatiske blikket — det som i senantikken ble kalt «det pneumatisk blikk» — er helt borttrykket fra denne atspredelseselskende verden. Den energiske, rene munnen har kunstneren meislet inn i bronsematerien som et harmonisk svar, en parallell om man vil, til den brede, ikke særlig høye pannen. Der er kraft, viljens målbestemte tale over helgeninnens figur — en sjel som ene og alene er rettet mot sin Herre og Frel-

Pavel Fraenkl:

Sigrid Undsets bilde

ser i visjonær henrykkelse. «Min natur er ild», hvasket hun i en av de bønnene som hennes disipler skrev ned, og bysten bærer en sublim avglans av dette rensende og fortørende himmelske tegn i Caterinas sinn.

En annen kunstner, den myke maleriske primitivist Paolini del Signoacci, fremstillet S.ta Caterina i bønn; hans freske finnes i Chiesa S. Spirito i Siena. Den unge kvinnen kneler foran sin korsfestede, himmelske Brudgom, som hun stadig kaller ham i sine brev og i sin milde tale. Et hvitt hodetørkle gjemmer håret og slutter seg uanstrengt til de spede skuldre og armenes bløte bøyning. De serafiske hender med slanke, forfinede fingre åpnet seg plutselig i undring; øynene gjenspeiler troens lykke. Den grenseløse ydmykhet, den barnlige tillit overfor sin Skaper og Mester som ga sitt dyrebare blod for hele verdens frelse, synger og tier i skikkelsens melodiske gestus, slik som maleren har fremstilt den i bildets komposisjon. Det er den enkle piken, ullfarverens datter, kjærlighetens asket med den mektige eneboertrangen i sine første utviklingsår, som her falt på kne foran Kristus på korset. «Datter... du må vite at du er en som aldeles ikke er, men jeg er Den Som Er», sa Jesus til henne i en av de tallrike visjoner som har gjort hennes indre liv så uendelig rikt, uten at de styrtet henne ned i de innviedes hovmot. Det er dette som taler til henne på Paolinos bilde. Hennes egenkjærlighet ga ved Guds nåde stadig større plass til den himmelske kjærlighet, som hun følte seg gjennomstrømmet av.

Kraft og usvikelig indre sikkerhet på den ene, kjærlighet og elskelig hengivenhet på den annen side, slik uttrykker bronsebysten og oljemaleriet i fortettet forenkling Caterinas vesen på hennes smerterike vei mot fullkommenhet og salighet. Begge reproduksjoner finnes i Sigrid

Kirken alene skal ha kostet 240 000 kroner; i verdi svarer det vel omtrent til et ti ganger så stort beløp i dag. Det blir da 2½ million. Og satt overfor det tallet spør man seg om ikke den 60-årige pater Stubs idealisme og selvpoppfrende innsats på årevise kollektreiser har vært større enn hans økonomiske innsikt. —

Da kirken var ferdig.

Vi kan muligens avslutte med en liten rundgang gjennom kirken, slik som pater Stub selv beskrev den året etter innvielsen. Kirken er tegnet av en italiener, grev Mella fra Vercelli, en venn til pater Stub, men ikke arkitekt av yrke. Den som ledet arbeidet ved kirkens oppførelse var hr. F. Fromholz, bosatt i Bergen, men født i den del av Polen som da hørte til Tyskland. Fundamentene er av natursten, hugget ut av fjellet i nærheten av Bergen, noe som den gang var noe helt nytt. De antikke søylene som man kunne ta for å være av rødaktig granitt, er dog ikke av natursten; de er laget i Danmark. Gulvet dekkes av sementfliser, i to farver. Flisene er norsk arbeide.

Høyaltret og de to sidealtrene er av marmor, likesom gulvet i koret rundt høyaltret, og prekestolen og døpefonten. Også alt dette er norsk arbeide. — Over høyaltret står et legemsstort krusfiks som gjør et dypt inntrykk på mange besøkende. Over det ene side-altar er en statue

av den smertefulle moder, under navnet Marias hjerte, og over det andre den hl. Josef med Jesusbarnet. — I midskipet og koret har på passende høyde samtlige tolv apostler fått sin plass. Disse statuer og også krusifikset er kommet fra Froc-Robertfabrikken i Paris. Hele dette inventaret er en pryde for kirken og gir den et vakkert, alvorlig og rolig utseende. *Det er det vi trenger her i dette land hvor det ytre mer enn man tror, står i forhold til det indre arbeide: det å omvende sjelene.* —

Orglet er vel ikke så stort som i de franske katedraler, men utmerket i sitt slag og bygget av en nordmann. La oss tilføye det som pater Stub ikke sier, at også orglet er en gave av dronning Josefine; det er et arbeide av orgelbygger A. Erichsen i Christiania, som 16. jan. 1875 underskrev kontrakten. I slutten av mai s. å. skulle orglet være på plass og det hele skulle koste 1725 specier (ca. 6900 kr.) — Til slutt bronseklokkene som man hører langveis fra: Pengene til klokkene fikk pater Stub i den lille byen Roubaix i Nord-Frankrike.

Det ligger nær å anta at det den 30. juni 1876, ved kirkens høytidelige innvielse, ble preket om ordet fra skriften: «Dette er Herrens hus og himmelens port». St. Pauls kirke har i 75 år virkelig vært Herrens hus. Det er den også for den nuværende generasjon. Måtte den være for enhver i den nuværende generasjon, veien og porten til himmelen. —

w Caterina av Siena

Undsets store biografi av Caterina av Siena, forfatterinnens siste bok (Aschehoug, Oslo 1951, 291 s.). Uvisst hvem som har ansvaret for billedmaterialet og like uvisst om uvilkårlig eller med vilje, har billedarrangøren med en fin utvelgelsesevne skapt muligheter for leseren til å bli ført inn i det sentrale i Sigrid Undsets levnetsskildring av den italienske middelalders ømme og strenge kvinnelige forkjemper for Kirkens reformasjon og Kirkens enhet.

I hele sitt forfatterskap, så forskjellig som det enn var i sine motiver, i sin tidsplasing, i sin personskildring, har Sigrid Undset om og om igjen vært opptatt av et sentralt problem: hva er den menneskelige natur, alle dens skiftninger, tilbøyeligheter, reising og fall, hellighet og synd, det naturlige og overnaturlige liv i dens bølgende bevegelse, likegyldig om det var kvinner eller menn, og dobbelt likegyldig om de kom til henne fra middelalderen eller fra nutiden. Det er denne sammenheng leseren bør ha for øye når han studerer Sigrid Undsets halvt historiske, halvt legendepregede arbeid. A. H. Winsnes fanger det dypeste i Sigrid Undsets skapende særpreg når han taler om hennes «kristne realisme» i sin monografi (Oslo 1949). Slik var hun som forfatterinne, fullstendig blottet for alt føleri i sin religiøse erfaring, på samme tid tiltrukket av skikkelsenes sansebundne kriser og evnerik til å se dem i den overnaturlige avsløring, som nettopp er den nakne sannhet selv, uten pynt, uten illusjoner; den blotter tingenes intethet og kaller dem med deres rette navn. Det er beklagelig at det norske språk og de som taler det, intet saklig innhold knytter til begrepet: «den litterære barokk». Ellers kunne en si at nettopp Sigrid Undsets kristne realisme gjør henne som romanskaper og legendeforteller til barokkens største litterære representant i det 20. århundres Norge: barokk med sin avsky for det sanselemlestedede legeme, hvis bakgrunn er en gru for sansenes trassige begjær; den stadige spenning mellom det naturlige og overnaturlige som skaper hennes eiendommelige, sivile patos i foredraget. Den ubarmhjertige omstendelighet i skildringen, den barmhjertige, trist vitende medfølelse med vår skrøpelighet og jubel over vår hunger etter de høyere regioner.

Jeg tør påstå at når leseren av Sigrid Undsets siste bok vil spørre: «Men hvorfor ble hun egentlig tiltrukket av Caterinas skikkelse og skjebne mot slutten av sitt jordiske liv?», da lyder det sanne svaret som følger: Lenge før, men med stadig stigende intensitet, har Sigrid Undset fordypet seg i nådens hemmelighet, den gudommelige nåde som opphøyer den menneskelige natur uten at den opphever dens primære lovmessighet.

Det er nettopp dette hun har gjort i sin bok om Caterina av Siena: hun skildrer — ofte uten kritikk, oftere uten å kunne legge den siste hånd på sitt vidtløftige historiske materiale — nådens liv og virke i den menneskelige natur, en ny «bebudelse» som allerede det 6-årige barnet i Siena ydmykt og med henrykt glede sa «ja» til, et liv som i ordets egentlige mening og uavbrutte styrke var og forble en Guds-tjeneste og derfor også en kraftkilde, en usvikelig visshet om hva Gud i Den Hellige Treenighets kjærlighetsfylte samliv krever av mennesket og alltid vil kreve av det.

Caterinas liv slik Sigrid Undset skildrer det i sin meget detaljerte krønike, har to sider: den legendariske og den åndelige. Den første er overfylt av beretninger om mirakuløse helberedelser, om undere den fromme jomfru har gjort, om brødet som mettet uten å minke og vinen som familien kunne drikke uten å nå vinfatets bunn. Sigrid Undset var en ypperlig kjenner av den norske middelalder og hele dens sosiale og kulturelle klima; men hadde hun fått høve til å fordype seg i den litterære tradisjon og dens motivrikdom i den europeiske mellomalder, f. eks. i de italienske legenders vekst og tematiske mønstre, da kunne hun vanskelig unngå å sammenlikne Caterinalegendens motivoppbygning med den vanlige legendetradisjonen i Italia i 14. og 15. århundre — hun ville da se også Caterinalegenden i en bredere sammenheng med den øvrige litterære produksjon.

Det vesentligste og det skjønneste ved Caterinas skikkelse og virksomhet, om det nå gjelder henne som sjelsorger eller som en ekstatiske politisk veileder for 14. århundres paver, er uten tvil det åndelige innhold og her igjen Caterinas uttallige brev og mystiske «Dialog». Hun har aldri mistet det umiddelbare forhold til den overnaturlige virkelighet som innbød henne til å tjene Kristus og bli Hans «tjenestekvinne og trellkvinne». I Sigrid Undsets bok kjemper disse to sider, den legendariske og den åndelige skildring, Sigrid Undset som middelalderens fargerike og kunnskapsmettede gjenforteller og Sigrid Undset som den åndelige henrykkelsens dype budbærer, side om side med hverandre. Etter min personlige mening — og mer makter jeg ikke å gi — ville det være til bokens fordel og ville det også styrke dens sanne budskap til samtidens norske lesere, dersom forfatterinnen hadde brakt en likevekt og derfor også en fastere ytre komposisjon i selve den kronologiske oppbyggingen.

Heller ikke den mest betatte beundrer av Sigrid Undsets klarsynte forfatterskap kan — dersom hans kjærlighet ikke har berøvet ham den kritiske sans — unngå å legge merke til at jo lenger hun følger Caterinas vei, jo mer faller bokens komposisjon i stykker. Til slutt mister både forfatterinnen og leserne oversikt over den vesentlige kjernen som boken egentlig var blitt bygd om. Caterinas politiske gjerning er vevd inn i flate historiske oppramsninger av den italienske og mellomeuropeiske kirke- og pavehistorie; de kan skape et relieff, en bredere ramme om Caterinas sjelshistorie, men oftere begraver de faktenes mening, selv om Sigrid Undset til det ytterste har anstrengt seg med å hamre inn i den samtidige lesers bevissthet at det politiske og det åndelige liv i middelalderen har én og den samme kilde.

Men selve Caterinas bilde har «Kristin Lavransdatter»s forfatterinne modellert med sikker og plastisk anskuelighet: Hun skildrer Caterinas personlighet i motgang og medgang, i familien som hun vokser opp i og ensomhet hun stadig flykter inn i for å kunne samle seg og bokstavelig fyller seg med Kristi liv. Hun gjentar Caterinas sentrale påvisning av to motsatte kjærlighetsarter: vår egenkjærlighet, en vei i fortapelse og mørke, og kjærligheten til Gud, den eneste virkelighet som kan omskape også vårt forhold til verden. Caterina er den som elsker alt og alle i Gud — hennes helgenvesen består i hennes stadig mer fullkomne kjærlighet til Gud for Hans egen skyld.

Henri Joly taler et sted i sin «Psychologie des Saints» (Paris 1924, s. 128) om «une division des facultés de l'ame», en oppdeling av sjelsevner som samler seg i sitt sanne midtpunkt, i Gud. Caterina av Siena kjenner —

i sine «Breve» — tre sånne sjelsevner: hukommelsen som stadig kan minnes Guds velgjerninger overfor sjelen; den menneskelige intelligens som lærer å forstå Guds vilje og dens mening; og viljen som vil elske. Alt dette er hos henne samlet ene og alene om Gud, om Kristus. Derfra Caterinas store frihet og frimodighet som hun viser i sin tids grusomme politiske og moralske motsetninger; derfra hennes gjerning som 14. århundres store reformator av Kirken i n n n Kirken selv og ut fra en brennende kjærlighet til Kristi Brud. Det er første gang norsk litteratur har fått en slik bred historisk og legendeartet skildring av Caterina av Siena; for Sigrud Undset betydde arbeidet med boka også en ny bekræftelse av den åndelige universalisme som kjennetegnet europeisk middelalder; i kraft av den kunne hun gjenoppleve det beslektede mellom den norske og italienske åndelige livsholdning på den tid.

Jeg har studert boken meget nøye; det er min triste plikt å nevne at korrekturen er lite tilfredsstillende. Der finnes trykkfeil — delvis pinlige feil — på s. 30, 48, 83, 89, 97, 99, 123 (Fragmenta Historiae Romanae), 127, 191 (forfatteren av «Legenda aurea», Den Gylne Legende, heter Jacopo a Voragine, ikke Vorazine; der finnes også to andre former hans navn er kjent for oss i: Viraggio og Varazze), s. 207, 289.

Sett som helhet er Sigrud Undsets omfangsrrike biografi av den italienske helgeninne fra 14. århundre en både organisk og harmonisk avslutning på hennes litterære verk; den er båret av en usvekket erkjennelsesglød som gir seg til tjeneste for Guds og Kirkens sak; den forener hennes kulturpessimisme med kristendomshåpet; den gir hennes hjerte svar på mangt det hadde spurt om, og hennes sjel en styrkende visshet om den endelige forløsning i Ham som er miskunn og sannhet og kjærlighet. Med rette kunne hun si midt i sine stormer og sin kamp: «Vi trenger sannelig helgenenes visdom». Der står skrevet: vi! Hun var en kulturrøst som talte til mange og på manges vegne.

Pavel Fraenkl.

P. g. a. plassmangel må en del stoff, deriblant flere bokanmeldelser, dessverre utstå til neste nummer.



PREMIEKONKURRANSE N. K. K. F.

vil fortsatt arbeide for å skaffe «St. Olav» flere abonnenter. I fjor arrangerte vi et boklotteri, og det ga gode resultater.

I år fører vi kampanjen videre og oppsetter pengepremier på kr. 50 — 25 — 15 — 10 for dem som fra 1. desember 1951 til 1. mars 1952 hverver de fleste nyttegninger.

Vær med og hjelp oss å støtte vårt gode og aktuelle blad. Gjør kjent og hjelp fram den katolske presse!

f. N.K.K.F.'s styre
Ingrid Straith Solberg.

Slutt opp om Italia-hjelpen!

Med dyp sorg har vi alle lest om den forferdelige naturkatastrofe som har rammet hundretusener av mennesker i Nord-Italia. Utalte familier er blitt skilt, mange har mistet sine kjære som offer for flodbølgen — de har mistet alt de eide, også sine hjem.

Det må da være en stor trøst for disse ulykkelige å føle at hele verden forstår deres nød og setter alt inn på å hjelpe så langt hjelpes kan. Også det norske folk har helhjertet og offervillig satt sine krefter inn for å bringe hjelp.

Jeg vet at mange av våre alt har gitt sine bidrag enten til Røde Kors eller til andre organisasjoner for dette formål. Likevel oppfordrer jeg dere alle til å gi det dere evner for å redde de ulykkelige barn og hjelpe dem som er rammet av katastrofen.

Sokneprestene skal oppfordre de troende til å slutte opp om Italia-hjelpen og, om de synes, anordne en kollekt så alle kan gi sin skjerv.

Oslo, 21. november 1951.

† *Jač. Mangers,*
biskop av Selja.



UTLANDET:

VATIKANET

Arsdagen for kunngjøringen av dogmet om Marias opptagelse i himmelen feiret i Peterskirken.

Arsdagen for kunngjøringen av Jomfru Marias legemlige opptagelse i himmelen ble feiret med høytidelig, pavelig messe i Peterskirken. Samtidig ble høytideligholdelsen av minnet om kirkemøtet i Chalcedon avsluttet. Under denne gudstjenesten innviet Paven to minnetavler av Carraramarmor i Cappella Papalis med navnene til de kardinaler, patriarker, erkebiskoper og biskoper som var kommet til Rom den 1. november 1950 i anledningen kunngjøringen av det nye dogme.

Paven om sport på søndagen.

Lørdag den 10. november mottok Pave Pius XII om lag hundre sportsjournalister fra 13 europeiske land som hadde vært samlet til forhandlinger i Rom, i audiens. Paven uttalte ved denne anledning at Gud må komme i første rekke om søndagen, men at Kirken intet har å innvende mot at sportsstevner holdes på søndager:

«Kirken forstår fullt ut behovet hos bymennesker til å drive sport på søndagene. Kirken gleder seg jo over synet av familier, foreldre med sine barn, på vei ut i naturen for å søke rekreasjon på søndagene. Kirken forbyr ikke sport på søndagene, den ser tvert imot med velvilje på ungdom som samles til sportslig dyst, forutsatt at søndagen også oppleves som Herrens dag, en dag for så vel åndelig som fysisk rekreasjon.»

ALBANIA

Forfølgelsen av Kirken.

Forfølgelsen av Kirken i Albania er nå kommet inn i et nytt stadium. «Prestene» i den kommunistisk influerte «nasjonal-kirke» har inngått en avtale med «regjeringen» som bestemmer at katolske prester utelukkes fra sitt embete. Derved er det ikke lenger mulig for katolske prester å beskjefte seg med sjelesorgen.

Av Albanias 120 katolske prester er 40 skutt uten lov og dom; 30 går til grunne i albanske s.k. fengsler hvor også alle de biskoper som ikke allerede er drept, befinner seg.

CHINA

Mao Tse Tung forbereder nye slag mot Kirken.

Det røde Chinas diktator, *Mao Tse Tung*, har ifølge en melding i Radio Vaticana kunngjort at nye forholdsregler vil bli truffet mot Kirken i China. Pressen har allerede satt inn med en ny opphisselseskampanje som stempler biskoper og prester som «Vatikanets spioner» osv.

DE FORENTE STATER

Pavelig budsap til Brødrene av den kristne skole.

Over ti tusen katolikker fra alle deler av den vestlige halv-kule var samlet den annen uke av november i Chicago for å ta del i den niende kongress til Brødrene av den kristne skole. Under åpningshøytideligheten leste erkebiskopen av Chicago, kardinal *Strich*, et budskap fra Den hellige far som varmt roser brødrenes virksomhet:

«For om sivilisasjonens eneste sikre middel mot korrupsjon og forfall og den eneste stråle av håp som kan oppmuntre nasjonene til å kvitte seg med den fatale illusjon om fred og lykke uten Gud, er Kristi guddommelige lære, da viser Brødrene av den kristne skole ikke bare vei for våre barn og hjelper dem til å vandre den med faste skritt, men bidrar mektig til å redde for verden dens mest dyrebare arv. Bare troende sjeler kan spre lys på denne mørke jord. Da Kristi kjærlighet er omfattende som verden, vil kjærligheten til dem som elsker Ham omfatte hele verden, fordi Kristi lemmer finnes over alt på jorden.»

ENGLAND

22 katolikker valgt inn i det nye Underhus.

Blant de 625 nye medlemmer av Underhuset er det 22 katolikker. 6 av dem hører til Det konservative parti, 15 Arbeiderpartiet og 1 De irske nasjonalister. I det forrige Underhus fantes det 21 katolikker.

I Churchills nye regjering finnes det ingen katolikker, mens det i Attlee's regjering fantes to katolikker, Lordseglsbevareren og råstoffministeren *Richard Stokes* og luftfartsministeren, lord *Pakenham*.

Katolikkene venter at Churchill vil løse skolespørsmålet.

De engelske katolikker venter av regjeringen *Churchill* at den besluttsomt tar det katolske skolespørsmål opp til overveielse, erklærte nylig erkebiskopen av Birmingham, mgr. *Masterson*, i en tale i Coventry og fremholdt at løsningen av dette spørsmål ikke burde få strande på partipolitiske spekulasjoner.

Den engelske karmelitterprovins gjenopprettes.

Den engelske karmelitterprovins som ble opphevet under Henrik VIII i 1538, blir gjenopprettet nytt år 1952. Ordenen har for øyeblikket syv klostre i England og har hittil stått under irsk ledelse.

FRANKRIKE

Sosialistene ønsker konkordat.

En sosialistisk gruppe i det franske deputeretkammer har fremsatt forslag til en lov som tar sikte på å gjenopprette gyldigheten av de lover vedrørende de religiøse ordener og offentlig gudsyndkelse som var gjeldende under den tredje republikk. Særlig krever de en tilbakevenden til det styre som er kjent som «velvillig, administrativ toleranse» og som varte fra august 1914 til Vichy-tiden. I denne forbindelse minner en om at loven av den 7. juli 1904 som stengte de religiøse ordeners undervisningsanstalter, ved et dekret som ble utstedt i tiden for krigsutbruddet i 1914 av den daværende understatssekretær i innenriksdepartementet, *Aurélien Malvy*, ble satt ut av kraft. Helt opphevet ble den ved en lov av den 3. september 1940, undertegnet av marskalk *Pétain*, *Emile Miraux* og *Raphael Alibert*. Sosialistene krever nå at denne lov skal avskaffes i likhet med Vichy-dekretene om nonnens sykehus-tjeneste. Men de går ikke så langt skriver *Populaire* som å kreve at krenkelser av de religiøse ordener skal være gjenstand for rettsforfølgelse. De ønsker tilstanden fra 1914 tilbake igjen. De regner med at forholdsregler må kunne treffes innenfor rammen av en diplomatisk avtale mellom Frankrike og Den hellige stol, omfattende alle spørsmål vedrørende skolene, de religiøse ordener og offentlige gudstjenester. Den franske innenriksminister *Jules Moch* anbefalte også denne fremgangsmåte før han tiltrådte sin stilling som regjerings-medlem.

Arbeidernes fortvilede stilling.

Hjelpebiskopen av Lyons, mgr. *Alfred Ancel*, offentliggjorde nylig en artikkel i den katolske ukeavis *L'Essor* hvor han behandlet spørsmålet om hvorfor så mange franske arbeidere stemmer kommunistisk. Artikkelen har senere vært publisert i *La Croix*. De fleste kristne har liten anelse om hva som egentlig skjer i arbeidernes verden, skriver biskopen. Det faktiske forhold er at de under trykket av de stigende leveomkostninger viser en resignasjon som nærmer seg fortvilelse. De kommunistiske idéer har hatt vanskelig for å slå rot blant Frankrikes arbeidere og de har liten tro på og tillit til det kommunistiske parti, men de stemmer likefullt kommunistisk fra noe de føler som en slags selvbevarelse. Passiv resignasjon er kanskje den alvorligste form for arbeidernes lidelse, skriver biskopen videre. Resignasjonen vil ikke være i ubegrenset tid. Før før eller siden vil det være fare for at den forvandles til fortvilelse. Og biskopen tilføyer: Historien viser at en streik som skyldes fortvilelse har lett for å bli en blodig streik.

Arbeiderne liker ikke å streike, ja er redd for å gripe til streikevåpenet, heter det videre i biskopens artikkel. Mange arbeidere er kommet på svarteliste på grunn av streiker og loven som skulle sikre dem retten til arbeide betyr i virkeligheten intet. Heller ikke er arbeiderne begeistret for fagforeningene. En av grunnene til at så mange arbeidere står utenfor fagforeningene er frykt. Men når arbeiderne frykter, forakter han samtidig seg selv. Når han stemmer kommunistisk er det for å hevne seg på dem som gir ham grunn til frykt, heter det til slutt i biskopens oppsiktsvekkende artikkel.

Trappistene har valgt ny generalprior.

Trappistenes overordentlige generalkapitel har valgt abbed *Gabriel Sortais* fra Bellefontaine til ordenens generalprior etter *Dominikus Nogues* som har måttet trekke seg tilbake grunnet svekket helbred.

Tysk katolsk prest hedres.

Erkebiskopen av Paris, mgr. *Feltin*, innviet nylig på en kirkegård i Paris et minnesmerke over den avdøde sjelesørger for den tyske katolske menighet i Paris, dr. *Franz Stock*. Minnesmerket er reist av franskmenn som takk for den innsats *Stock* under den tyske besettelse i egenskap av fengselsprest i Fréscs ved Paris ytet fanger og patrioter.

JAPAN

Diplomatisk forbindelse mellom Japan og Den hellige stol.

Det japanske telegrambyrå *Kyodo* melder at det nå etter ratifisering av den japanske fredsavtale planlegges opprettelse av diplomatisk forbindelse mellom Japan og Den hellige stol. Spørsmålet har allerede vært drøftet av den apostoliske delegat i Japan mgr. *Maximilian de Fürstenberg* og den stedfortredende japanske utenriksminister dr. *Iguchi*.

Den første katolske, sosiale uke avvirket.

I Tokio har Japans katolikker avvirket sin første sosiale uke, som ble omfattet med meget stor interesse også av ikke-katolske framtrepende japanere. Kjente japanske, katolske geistlige holdt foredrag om «Nye retningen i arbeidsretten» og «Betydningen av de sosiale ensyklikaer i vår tid». Blant andre temaer som ble behandlet var også spørsmålet om arbeidernes medbestemmelsesrett.

Samtidig med den sosiale uke møttes representanter for Kirkens karitative organisasjoner til sin annen kongress. 150 delegerte fra alle deler av Japan tok del i forhandlingene. Et av resultatene ble vedtagelsen av et forslag om å danne en sammenslutning av alle katolske sykehus i Japan.

JUGOSLAVIA

Kirken og det kommunistiske statsstyre.

I «Folke»-republikken Slovenia som er en integrerende del av det kommuniststyrte Jugoslavia, ble det den 20. juli utstedt et dekret, senere offentliggjort i «republikken»s lovtidende, vedrørende undervisning som blir meddelt personer av alle aldre utenfor skolene. For å kunne gi slik undervisning må man uten hensyn til fag ha tillatelse fra en departemental komité som har fullmakt til å avvise søknaden om den finner undervisningen «skadelig» for oppdragelsen av ungdommen. Også katekisme-undervisning må det naturligvis slik tillatelse til å kunne gi. Dette er en opplagt innblanding i Kirkens rettigheter og en krenkelse av den menneskelige persons elementære rettigheter.

Ikke desto mindre kunne marskalk Tito på en pressekonferanse han ga den 31. oktober — den første på to år — uttale følgende:

«Vi i Jugoslavia har intet imot Vatikanet, og det er ikke vår hensikt å stille krav til det. Religionen og Kirken nyter full frihet i vårt land innenfor lovens grenser; men vi kan ikke tillate noen å blande seg i våre indre forhold. Dette er det eneste punkt hvor vi er i uoverensstemmelse med Vatikanet. Likevel ønsker vi et godt forhold til Vatikanet og ønsker ved denne anledning å understreke at vi ønsker normale forbindelser med Vatikanet, fordi jeg tror at situasjonen slik som den er i dag ikke kan føre til noe positivt. Vatikanet burde også gå inn for fredelige forhold og yte sitt bidrag til å stabilisere forholdene i forskjellige land.»

En av de 120 utenlandske korrespondenter som var til stede på pressekonferansen kunne ha spurt marskalken om hvordan det kan ventes at Vatikanet skal kunne hjelpe til å «stabilisere forholdene» i et land og på samme tid unnlåte å blande seg i dets indre anliggender. Men uttalelsen av marskalk Tito viser tydelig at det er hans mening å behandle Vatikanet utelukkende som en fremmed makt uten å ta hensyn til at både kroatene og slovenene er katolikker. Vatikanets oppgave er, skriver *Osservatore Romano* i sin kommentar til marskalk Titos uttalelser, å forsvare troen i slike land som Jugoslavia hvor de kristnes frihet er begrenset eller avskaffet, og fortsetter: «Vi må framholde at Jugoslavia om det ikke ønsker at Vatikanet skal blande seg i landets indre forhold, vet hva det har å gjøre: ikke bare å tillate landets mange millioner katolikker å være til stede ved kirkelige handlinger og motta sakramentene, men også å tillate dem å leve i overensstemmelse med sin tro og oppdra sine barn til kristne mennesker og ikke la dem ubeskyttet bli utsatt for materialistisk og ateistisk propaganda.»

Verdensfredskongress — uten fred.

I «Katholischer Beobachter» nr. 23. for i år finner vi følgende:

Det angikk dem ikke, hverken kirkepresident *Niemöller*, herrene *Rosenberg*, dr. *Agart* og *Brunner* fra sosialdemokratiet og Den kristne union i Berlin og andre at erkebiskop *Stepinac* med 300 prester forsmekter i fengsler, at 1954 prester er blitt myrdet og at så sent som den 21. september pastor *Preska* i Medvode ble skutt ned etter ved nattetid å være lokket hen til vinduet i sitt soveværelse, da de tok imot Titos innbydelse til fredskongressen i Kroatias hovedstad Zagreb i slutten av oktober. Biskop *Niemöller* mottok den ovasjon han ble møtt med «i et antrekk som minnet om en engelsk geistlig» og håper etter alt å dømme at Tito på eget initiativ vil avskaffe diktaturet i Jugoslavia. Om religionsfrihet for de forfulgte katolikker ble det ikke sagt et ord på kongressen.

LITHAUEN

Bare 400 prester og ordensfolk tilbake i landet.

En lithauisk flyktning som det lykkes sammen med sin familie å flykte til Sverige i en fiskerbåt, melder at av de 21 kirker i Lithauens hovedstad Kaunas er bare ni åpne for gudstjenester. Den hellige Stanislaus katedral er forvandlet til dansebule. I hele Lithauen finnes det bare om lag 400 prester og ordensfolk igjen. Alle de andre er fengslet og deportert. Alle kommunistenes forsøk på å stable en «patriotisk kirke» på benene er fullstendig strandet. Landet er 100 prosent katolsk.

PORTUGAL

To Glasgow-jøder fermet av biskop *Fulton Sheen* i Fatima.

Lørdag den 13. oktober fermet biskop *Fulton Sheen* to unge jøder fra Glasgow, *Gershom* og *Walter Goldstein*, som er brødre, i Consolata-seminaret i Fatima.

Brødrene ble opptatt i Kirken for noen måneder siden og har mottatt prestekall. Når de sitt mål, uttalte biskop *Fulton Sheen* etter den høytidelige handling, kommer jeg gjerne til Europa igjen for å prestevie dem.

SPANIA

Allerede 150 000 anmeldelser til den eukaristiske verdenskongress neste år.

Organisasjonskomiteén til den 25. eukaristiske verdenskongress der som tidligere nevnt finner sted i Barcelona i mai 1952, meddeler at den allerede har mottatt 150 000 deltageranmeldelser fra hele verden. Kongressens hovedtema vil bli «Eukaristien og freden».

OBS!

På grunn av sykdom vil *St. Olavs ekspedisjon* og forlag delvis holdes stengt. Skriftlige og telefoniske henvendelser og bestillinger tas mot av redaktøren.

SVERIGE

Academicum Catholicum Sueciae.

Academicum Catholicum Sueciae holdt sitt årsmøte i Stockholm lørdag den 17. november. Det fremgikk av årsberetningen at denne akademiske forening nå har 163 medlemmer.

Vil svenske statskirkeprester bli nødt til å vie fraskilte?

I «Hemmet och Helgedomen» nr. 20 for i år leser vi følgende:

Et stadig mer aktuelt spørsmål blir nok den svenske kirkes presters plikt til å vie fraskilte. A forrette en slik vielse er jo å handle direkte i strid med Kristi egne ord. «Da embeds-plikt og subjektive samvittighetsbetenkeligheter kolliderer, må de siste vike ble det særskilt framholdt på legmannshold under kirkemøtet», skriver Svenska Dagbladet i sin leder.

TSJEKKOSLOVAKIA

Pavelig skrivelse til de tsjekkosllovakiske katolikker.

Den hellige far har rettet en skrivelse til biskopene, presbtere og de troende i Tsjekkoslovakia hvor han brennemerker forfølgelsen av Kirken og kommuniststyrets forsøk på å sprengte de tsjekkosllovakiske katolikker ut av Den universelle kirke. I brevet heter det bl. a.:

«Kirken er i Tsjekkoslovakia berøvet sin rettmessige frihet og dens virke er i den grad hemmet at den ikke lenger er i stand til å hjelpe de troende til å øve sin velgjørende innflytelse på den enkelte menneskesjæl, på skolen og samfunnet. De biskoper som ennå ikke er fengslet, er bevoktet og satt under kontroll. Flere hundre prester og ordensfolk og troende er fengslet eller brakt til konsentrasjonsleire. Katolikkene er ikke mindre glad i sitt fedreland enn andre, men de krever at man ikke forlanger noe av dem som strider mot deres samvittighet, de guddommelige krav og Kirkens rettigheter. Den tsjekkiske nasjon har også i tidligere generasjoner vært ute i harde religionskamper og dens aner har ikke rygget tilbake for martyriet for å kunne bringe etterslekten den katolske tro ren og ubeskåret. Tilstandene i dag vil også kunne skape martyrer, men ikke forredere av den kristne religion. Nettopp i tunge tider fant de tsjekkiske katolikker trøst og styrke i de lysende eksempler som ble gitt av den hellige *Cyrrillus*, *Metodius*, *Adalbert*, *Wenzeslaus* og *Ludmilla*.

Den hellige far, s'utter skrivelsen, lider med de tsjekkosllovakiske katolikker. Hans tanker følger dem daglig. Men lidelser og smerter vil ikke være forgjeves — Gud vil om-danne dem til en strøm av himmelsk nåde.»

ØSTERRIKE

Appell fra biskopene til landets bønder.

På grunn av Østerrikes voksende økonomiske vanskeligheter har biskopene sendt ut en appell til landets bønder, industrilev og kjøpmenn for å få dem til å yte sitt til at de høye leveomkostninger ikke ytterligere går i været. I en felleserklæring vedtatt på hierarkiets årlige konferanse under forsete av erkebiskopen av Wien, kardinal *Immitzer*, henstiller de inntrengende til bondene ikke å skape en kunstig mangel på matvarer ved å holde dem tilbake, til ikke å selge til spekulanter og profitører, men å la dem tilflytte de legale omsetningskanaler så fort som mulig. Dette vil, innrømmer biskopene, bety økonomiske ofre for mange bønder som på forhånd har å stri med økonomiske vanskeligheter. Men å resignere noe vil likevel ikke falle vanskeligere for dem enn for industriarbeiderne som er pålagt ikke å kreve høyere lønninger, hvilket ville fordyre produksjonen og oppveie en nominell lønnsøkning. Samtidig retter biskopene en appell til industrien og til kjøpmennene om å senke prisen mest mulig og være tilfreds med den minst mulige fortjeneste. Ved således å praktisere uselvishet og god vilje vil de til gjengjeld kunne regne med større arbeidsinnsats og bedre samarbeide fra lønsmottagernes side og bidra til indre avspenning i en farlig situasjon.

Biskopene tar også standpunkt til den voksende anti-katolske diskriminasjon i skolen og til ekteskapsloven og gjentar kravet om at den nazistiske ekteskapslovgivning som utsetter de katolske geistlige for rettslig forfølgelse om de gir ektepar Kirkens velsignelse for den sivile vielse har funnet sted, skal avskaffes.

MANUFAKTURVARER
SENGEUTSTYR

Sverre W. Monsen
Bergen

KJENTE BERGENS FIRMAER



STRØMPER



LA IKKE BØKER,
KONTANTER OG
VERDISAKER
ligge ubeskyttet
ANSKAF DEM ET
ILDSIKKER
JØLI-SKAP

JØRGEN S. LIEN

BERGEN - OSLO - TRONDHEIM

«Mariann»
Damefrisørsalong

Vaskerelvgaten 14
BERGEN

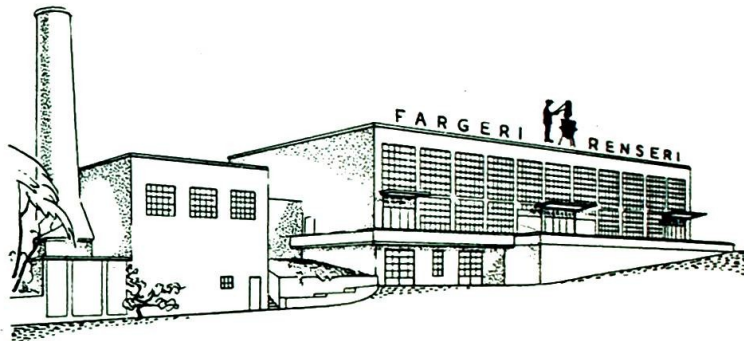
Hos oss finner De alt i
UNDERTØY — SENGEUTSTYR
FABRIKUTSALGET

HVER DAG



Føres av større kolonialforretninger

A. SMIT & ZOON
BERGEN



Send rensesøyet til Wilh. Kahrs i Bergen,
TIL NORGES MEST MODERNE RENSERI

For nå kan også De nyte godt av vår fremragende renseservice. De kan sende oss Deres tøy i posten, og vi returnerer det 5 dager etter, så rent og nypresset som De bare har sett det én gang før, — da det var nytt. I tillegg til rensingen utfører vi spesialimpregneringer for poplin og gabardin etter amerikanske, engelske og tyske metoder. Finn fram det tøyet De vet trenger rensing. De har dobbel glede av det når det kommer tilbake fra oss.

Wilh Kahrs

DET MODERNE RENSERI
BERGEN

KR. JOHANNESSEN

Gamle Nygårdsvei 1 - Telefon 11711

Alle sorter: SMØR - OST - VILDT

Hvorfor ikke kjøpe hos en katolikk?

Sjokolade, brus, blader, tobakk

TOBAKKSFORRETNINGEN Lille Øvregt. 22



Daglig nybrent
kaffe fra
eget brenneri

Frz. Kaufmann
Dameskredder

Atelier for Kåper - Drakter - Kjoler

Telefon: 11158 - Bestillinger til varen 1952 må innleveres januar

Anton Bastiansen Eft.

Si det med blomster

BERGEN

E. KOLBEINSEN
Frisørforretning

Christiesgt. 9 - Bergen

Alliance

KONFEKTFORRETNING

Nygårdsgate 1. — Telf 11 907 Bergen

Alt i sjokolade

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo

Tlf. 41 07 76

Tapeter — Linoleum

HANS KARLSEN MALERFORRETNING

Utfører all slags malerarbeid

Tordenskjoldsgt. 6 B

Tlf. 41 07 76 - Oslo

Benytt N.K.K.F.'s

vakre liturgiske julekort.

Kr. 0.25 pr. stk.

Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 50 85 - 42 52 23

CANTEMUS DOMINO

Katolsk Salmebok

Nyeste utgave

Kr. 8.00

ST. OLAVS FORLAG

Akersveien 5, Oslo

Juleheftet

«KIMER I KLOKKER»

Innhold:

CORDE NATUS EX PARENTIS — i gjendiktning Ved Ragnbild Foss
FRED FOR MENNESKER SOM HAR EN GOD VILJE Av biskop Mangers
BIRGITTA AV VADSTENA Av Carl Fredrik Engelstad
MOHAWKENES KVITE LILJE Av Alf Høgh
KORSANGERGUTTEN

..... Av G. Schoepl

KUNSTEN OG KIRKEN

..... Av Ragna Rosati

BILLEDSTORMEREN

..... Av Gunnel Vallquist

MARY HILL I WISCONSIN

..... Av Julie Maria Sopp-Colbjørnsen

SEVERDIGHETENES ALFARVEI

..... Av Hallvard Rieber-Mohn

Kr. 2.50 — ST. OLAVS FORLAG & EKSP., Akersveien 5, Oslo

Hvorfor ikke

benytte Dem av en katolikk?

Frithjof Wasler, malermester, Oslo

Telefon 535925

FREDRIKSTAD

HELENE ANDRESEN

Kjøtt- og pølsevarer

Fredrikstad

Tlf. 2031

G. HALVORSEN

Fredrikstad

Pølsemakeri & Kjøttforretning

Tlf.: Forretningen 1781, 2455

Kontoret 1781

THS. HANSENS EFTF.

Alf Svendsen

Bakgaten 1 - Fredrikstad

FREDRIKSTAD BLIK- &

METALVAREFABRIK

Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje
og metallvarer av enhver slags -
Jernfat i alle størrelser og for et-
hvert øyemed - Isenkramartikler -
Elektrisk og Autogensveisning -
Stanseartikler

«STABBURET»

FREDRIKSTAD